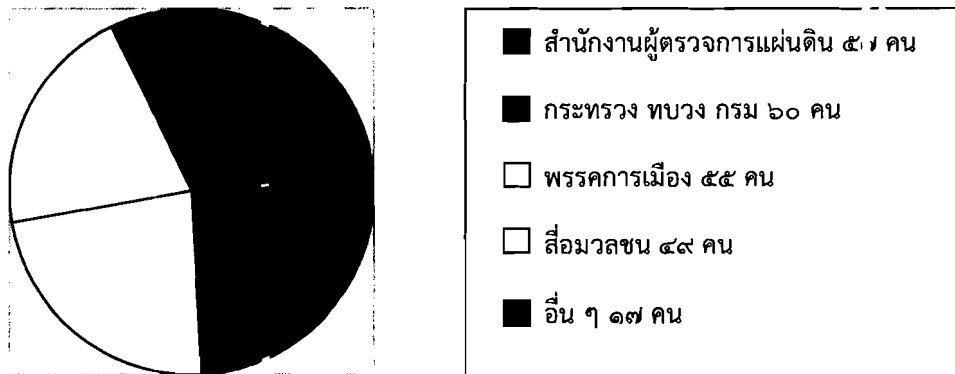


สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
จากโครงการสัมมนา เรื่อง “การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ.”

ฝ่ายเลขานุการได้รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม ในโครงการสัมมนา เรื่อง “การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ.” ซึ่ง จัดขึ้นในวันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ณ อาคารรัฐสภา ๒ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๒๓๗ คน จำแนก ได้ดังต่อไปนี้



โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๗๑ คน โดยเป็นข้าราชการจำนวน ๓๖ คน เจ้าหน้าที่จากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๒๖ คน และประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน ๙ คน สรุปได้ ดังนี้

๑. หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑.๑ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านคิดว่า หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามร่างรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม จะสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนหรือความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้หรือไม่ อย่างไร”

ผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๕๕ คน เชื่อว่าการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและไม่เป็นธรรมได้ ในขณะที่ ผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน ๑๓ คน ไม่เชื่อว่าการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและไม่เป็นธรรมได้

๑.๒ ประเด็นคำถามที่ว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินควรจะมีหน้าที่และอำนาจเพิ่มเติมอย่างไร จึงจะช่วยให้การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนหรือความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้” ผู้เข้าร่วมสัมมนา แสดงความคิดเห็นดังนี้

๑) ควรมีอำนาจที่จะชะลอการบังคับตามกฎหมายหรือให้คุ้มครองชั่วคราวได้ไม่เกิน ๓๐ วัน เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตรวจสอบ สอบสวนให้เกิดความชัดเจนก่อนว่าผู้ร้องหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นฝ่ายผิด

๒) ควรมีอำนาจสอบสวนทางวินัยเองได้โดยไม่ต้องอาศัยคณะกรรมการในหน่วยงานที่มีปัญหาเพราะอาจช่วยกันและล่าช้าหรือให้อำนาจออกมาตรการเร่งด่วน

๓) ควรมีมาตรการในการบังคับในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะ โดยมาตรการสุดท้ายควรแถลงต่อสื่อมวลชนเพื่อเปิดเผยให้สาธารณชนรับทราบ

๔) ควรให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินในการกำหนดบทลงโทษตามความเหมาะสมต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นและสมควรแก่เหตุ

๑.๓ ประเด็นคำถามที่ว่า “เห็นด้วยหรือไม่กับการที่ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๖๖ คน เห็นด้วย เพราะเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องร้องทุกข์จากประชาชนเป็นจำนวนมาก ย่อมจะรู้และมีประสบการณ์ต่อปัญหาต่าง ๆ มาก อีกทั้งการปรับปรุงกฎหมายเป็นการขจัดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมในภาพรวมโดยเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุได้ และปัจจุบันกฎ ระเบียบหลายฉบับมีความล้าสมัย ไม่ทันต่อสถานการณ์ที่จะนำมาเป็นบรรทัดฐานสังคมได้

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๓ คน ไม่เห็นด้วย

๑.๔ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการที่ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ จะมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการใช้สิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๖๓ คน เห็นด้วย เพราะเป็นการกระตุ้นหน่วยงานที่มีหน้าที่แต่ละวัน การปฏิบัติโดยที่ประชาชนไม่ต้องออกหน้าเอง เป็นที่พึงให้แก่ประชาชนและช่วยคุ้มครองสิทธิของประชาชน อีกทั้งจะได้มีหน่วยงานคอยติดตามดูแลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๘ คน ไม่เห็นด้วย เพราะหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐเป็นเชิงนโยบาย การติดตามตรวจสอบว่าปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนตามนโยบายหรือไม่ เป็นเรื่องยาก

๑.๕ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านคิดว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามที่ร่างรัฐธรรมนูญบัญญัติมีความเหมือนหรือแตกต่างจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือไม่อย่างไร”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๒ คน เห็นว่าเหมือนกันหรือไม่แตกต่างกัน เพราะส่วนมากการละเมิดสิทธิประชาชนก็มาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ตำรวจ

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๔๘ คน เห็นว่าไม่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน เพราะการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะเน้นไปที่ตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่กรณีกิจกรรม/โครงการที่ดำเนินการโดยเอกชนอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวมและละเมิดอนุสัญญาต่างประเทศก็จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน อีกทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นลักษณะการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ในตัวแต่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในบางกรณีอาจไม่ใช่การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

๒. คุณสมบัติของผู้ตรวจการแผ่นดิน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ประเด็นคำถาม “ตามที่ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลที่จะได้รับการสรรหาต้องเป็น (๑) ผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี จำนวน ๒ คน และ (๒) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๑ คน ท่านคิดว่านอกจากคุณสมบัติและคุณลักษณะข้างต้นแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินควรต้องมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะอื่นอย่างไรเป็นการเพิ่มเติม เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เพิ่มเติมคุณสมบัติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

- ต้องมีความรู้ความสามารถในงานที่เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
- ควรมีความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง
- เห็นว่าการกำหนดให้ต้องดำรงตำแหน่งอธิบดีเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี เป็นระยะเวลาที่นานเกินไป ควรกำหนดเป็นไม่น้อยกว่า ๓ ปี
- มีประสบการณ์การทำงานด้านกฎหมาย โดยเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรอง การประกอบวิชาชีพและประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี และได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพ
- ไม่เป็นผู้ฝึกไต่ถามบุคคลหรือบุคคลใดบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และเป็นบุคคลที่รักความยุติธรรม
- ต้องไม่เคยเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยทุกระดับความผิด
- เคยปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินอย่างน้อย ๑๐ ปี การให้ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ (NGOs) เข้ามาจะไม่เข้าใจระบบการบริหารราชการแผ่นดินทำให้ตรวจสอบการบริหารราชการได้ยาก
- ไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติให้มาจาก ๒ กลุ่มข้างต้นแต่ควรบัญญัติให้เปิดกว้างเป็นการทั่วไป ทุกคนสามารถสมัครเพื่อดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้

๓. การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓.๑ ประเด็นคำถามที่ว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินควรที่จะต้องทำงานในลักษณะของการประสานงานแบบไม่เป็นทางการและเป็นไปแบบกัลยาณมิตรกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนก่อนที่จะดำเนินการใช้อำนาจอย่างเป็นทางการตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๕๗ คน เห็นด้วย เพราะการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๒ คน ไม่เห็นด้วย เพราะจะเกิดการช่วยเหลือสมยอมกัน ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ของหน่วยงานรัฐ ทำให้อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหย่อนยานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีความเป็นกลาง

๓.๒ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถใช้ดุลพินิจหยิบยกเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐขึ้นพิจารณาได้เองโดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องทุกข์หรือร้องเรียนจากประชาชน”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๖๑ คน เห็นด้วย เพราะเนื่องจากหลายกรณีมีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะโดยตรงแต่ไม่มีผู้ร้องเรียน หากรอให้มีการร้องเรียน ความเสียหายดังกล่าวอาจขยายวงกว้างไปแต่ควรมีขอบเขตที่จำกัด กล่าวคือให้หยิบยกได้เฉพาะเรื่องที่กระทบต่อสาธารณะ

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๙ คน ไม่เห็นด้วย เพราะอาจทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจมากเกินไป

๓.๓ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการกำหนดมาตรการชั่วคราวหรือวิธีการชั่วคราว เพื่อคุ้มครองความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่ประชาชนได้รับเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๖ คน เห็นด้วยว่าควรเป็นอำนาจที่มีเป็นการทั่วไปของผู้ตรวจการแผ่นดิน

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๔ คน เห็นด้วย แต่คิดว่าควรเป็นอำนาจที่มีเป็นการเฉพาะกรณีตามกฎหมายบัญญัติ

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๙ คน ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นอำนาจของศาลซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเพียงผู้ตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่มีอำนาจในการลงโทษ และศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับวิธีการคุ้มครองชั่วคราวและไต่สวนฉุกเฉินอยู่แล้ว

๓.๔ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากจะมีบทบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแทนประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับความไม่เป็นธรรมจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๑ คน เห็นด้วย เพราะที่ผ่านมาหน่วยงานมักไม่ปฏิบัติตามและเชื่อถือในข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน และประชาชนอาจไม่มีความสามารถมากพอที่จะฟ้องร้องหน่วยงาน

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๔๙ คน ไม่เห็นด้วย เพราะในการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชน ผู้ตรวจการแผ่นดินจำต้องอาศัยการยอมรับและต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจฟ้องร้องแทนประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน จะทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องกลายเป็นคู่กรณีกับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่สมควร

๓.๕ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากจะมีบทบัญญัติว่าผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ควรรับเรื่องร้องเรียนที่ยังมีช่องทางแก้ไขหรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมได้ตามขั้นตอนของกฎหมายหรือในกรณีที่ผู้ตรวจแผ่นดินรับเรื่องร้องเรียนนั้นไว้แล้ว หากพบในภายหลังว่าเรื่องร้องเรียนที่รับไว้พิจารณานั้นยังไม่ได้มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขหรือเยียวยาตามขั้นตอนของกฎหมาย ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องร้องเรียนนั้นไปยังหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๔๐ คน เห็นด้วย เพราะเรื่องร้องเรียนจะต้องถูกร้องผ่านหน่วยงานทางฝ่ายบริหารจนครบก่อนและไม่สามารถดำเนินการได้จึงมาร้องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นหน่วยรับคำร้องสุดท้าย อีกทั้งยังทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในการทำงาน

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๓๐ คน ไม่เห็นด้วย เพราะการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนควรมีช่องทางมากขึ้น ความทุกข์ร้อนของประชาชนนั้นไม่อาจรื้อได้ ควรได้รับการเยียวยาโดยด่วน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงควรรับเรื่องไว้ทุกประเภท บางครั้งหน่วยงานของรัฐปฏิบัติงานล่าช้ามาก ชาวบ้านไม่ได้รับการแก้ไขทุกข์โดยเร็ว

๔. สภาพบังคับของการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๔.๑ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน (๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ หรือ (๒) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๕๗ คน เห็นด้วย เพราะผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจเฉพาะในการแสวงหาข้อเท็จจริงและจัดทำข้อเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อดำเนินการแก้ไขตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินแนะนำ กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการเพื่อให้มีการแก้ไขโดยตรง เนื่องจากอำนาจในการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเป็นอำนาจและหน้าที่โดยตรงของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามสายการบังคับบัญชาที่จะต้องดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติ

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๔ คน ไม่เห็นด้วย เพราะเมื่อไม่มีสภาพบังคับ ข้อเสนอแนะก็เป็นเพียงนามธรรมที่ไม่มีใครใส่ใจหรือปฏิบัติตาม ควรเพิ่มอำนาจในการบังคับการให้หน่วยงานปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย หากไม่ปฏิบัติตามควรมีบทลงโทษ

๔.๒ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่ถ้าจะมีการบัญญัติว่าหากคณะรัฐมนตรีไม่พิจารณาสั่งการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการเสนอเรื่องต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๖๓ คน เห็นด้วย เพราะทำให้มีการถ่วงดุลการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน กล่าวคืออำนาจนิติบัญญัติถ่วงดุลฝ่ายบริหาร แต่ควรป้องกันกรณีคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเป็นเสียงข้างมากในสภาและเป็นพรรคการเมืองเดียวกัน

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๘ คน ไม่เห็นด้วย เพราะควรเป็นดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

๔.๓ ประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากจะกำหนดกลไกเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในลักษณะของการเปิดโอกาสให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถที่จะจัดทำรายงานเกี่ยวกับแนวทางการเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมใน

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจแผ่นดินโดยไม่มีเหตุอันสมควร ในลักษณะของการจัดทำรายงานต่อสาธารณะ (Public Report) เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างแรงกดดันทางสังคม (Social Pressure) ต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๖๓ คน เห็นด้วย เพราะเป็นสิทธิของประชาชนที่ควรจะได้รับรู้และเป็นกลไกเร่งหน่วยงานของรัฐให้แก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถือเป็นมาตรการบังคับที่สอดคล้องกับหลักการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในต่างประเทศ

- ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๖ คน ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและเสียเวลาในการเยียวยาแก้ไขปัญหาอื่น ๆ และบางกรณีเป็นกรณีที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายแต่การกดดันทางสังคมจะสร้างความรู้สึกไม่สบายใจไปด้านใดด้านหนึ่งซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาบิดเบือนจากข้อเท็จจริงที่ควรจะเป็น

๕. ประเด็นปัญหาที่มีการร้องเรียน

ประเด็นปัญหาต่อไปนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๐ หรือมาตรา ๒๓๑ หรือเป็นประเด็นปัญหาที่น่าจะอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่าผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามความเห็นสมควรต่อไป

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป

มาตรา ๒๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีการผิด ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ประเด็นปัญหา	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๐. ตัวอย่าง นายอำเภอตรวจสอบและวินิจฉัยปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายและเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้กระทำความผิด	✓		
๑. กรณีการพิจารณาเกี่ยวกับการปราศิกของเจ้าอาวาสวัด	๑๓ คน	๕๕ คน	๑ คน
๒. ปัญหาการอพยพประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้า	๔๓ คน	๗ คน	๑๙ คน
๓. การปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายโดยไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนของบริษัทบริหารสินทรัพย์กรณีไม่ขายที่ดินคืนให้แก่ผู้ร้องเรียน	๔๔ คน	๒๓ คน	๑ คน
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลละเลยไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาการถมดินปิดเหมืองสาธารณประโยชน์	๖๖ คน	๓ คน	-
๕. หน่วยงานละเลยการปฏิบัติหน้าที่ปล่อยให้เจ้าของอาคารที่พักอาศัยประกอบกิจการอันก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง กลิ่น และปล่อยน้ำเสียลงท่อระบายน้ำ	๕๒ คน	๑๕ คน	๔ คน
๖. หน่วยงานเลิกจ้างลูกจ้างชั่วคราวโดยไม่เป็นธรรม	๒๙ คน	๒๙ คน	๑๑ คน
๗. การแก้ไขปัญหาการลักลอบดูดทรายในคลองสาธารณประโยชน์	๕๓ คน	๑๐ คน	๑ คน
๘. พนักงานสอบสวนละเลยไม่ดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาที่ขับรถยนต์ชนผู้ร้องเรียน	๕๘ คน	๑๒ คน	๑ คน
๙. สำนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการเพิกถอนโฉนดที่ดินของผู้ร้องเรียนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๖๑ คน	๗ คน	-

ประเด็นปัญหา	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๐. หน่วยงานดำเนินการย้ายเสาไฟฟ้าและหม้อแปลงไฟฟ้ามาไว้ในบริเวณที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน	๕๕ คน	๘ คน	๕ คน
๑๑. การแก้ไขปัญหาคาความเดือดร้อนรำคาญอันเกิดจากสิ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง	๔๕ คน	๑๕ คน	๕ คน
๑๒. ปัญหาในการบริหารจัดการกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง	๓๓ คน	๒๖ คน	๒ คน
๑๓. โรงไฟฟ้าปล่อยให้มีน้ำเสียซึ่งไม่ได้ผ่านกระบวนการบำบัดไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ	๕๒ คน	๗ คน	๖ คน
๑๔. ปัญหาการเวนคืนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเพื่อก่อสร้างรถไฟฟ้าโดยไม่เป็นธรรม	๕๘ คน	๔ คน	๑ คน
๑๕. ถนนสาธารณะชำรุดเสียหายไม่สามารถใช้งานได้ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อน	๕๓ คน	๑๒ คน	๒ คน
๑๖. การปรับปรุงถนนในซอยโดยการเสริมขอบบ่อพักท่อระบายน้ำสูงจากถนนเดิมประมาณ ๔๐ เซนติเมตร เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน	๕๔ คน	๑๒ คน	๑ คน
๑๗. หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าชดขวางมิให้ผู้ร้องเรียนเข้าไปทำกินในที่ดิน ซึ่งมีเอกสารสิทธิเป็นหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	๕๙ คน	๓ คน	๕ คน
๑๘. ผู้ร้องเรียนไม่สามารถติดต่อหน่วยงานเพื่อแจ้งให้ทำการซ่อมท่อน้ำประปาที่แตกได้	๔๔ คน	๒๑ คน	๑ คน
๑๙. ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำประปาในการอุปโภคบริโภคและคุณภาพของน้ำประปาไม่ได้มาตรฐาน	๕๑ คน	๑๓ คน	๕ คน
๒๐. ปัญหาในการลงทะเบียนในรายวิชาข้อเสนอโครงการวิทยานิพนธ์และรายวิชาการทำวิทยานิพนธ์	๓๒ คน	๓๕ คน	๓ คน

ประเด็นปัญหา	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒๑. การตรวจสอบผู้รับจ้างเหมางานซ่อมทาสีสะพานข้ามถนน	๓๒ คน	๓๖ คน	๒ คน
๒๒. หน่วยงานไม่กวาดขังกลุ่มผู้ค้าที่ตั้งแผงค้าบนทางเดินเท้า	๕๕ คน	๑๐ คน	๓ คน
๒๓. ปัญหาความโปร่งใสในการบริหารกองทุนพัฒนาไฟฟ้า	๔๔ คน	๒๕ คน	-
๒๔. เจ้าหน้าที่ทะเลเลยไม่ดำเนินการจับกุมกลุ่มบุคคลผู้บุกรุกพื้นที่ป่าไม้	๕๙ คน	๔ คน	๑ คน
๒๕. การบุกรุกพื้นที่สาธารณประโยชน์ของกลุ่มนายทุน	๔๕ คน	๑๘ คน	๒ คน
๒๖. กรณีโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยมลพิษสร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน	๕๒ คน	๑๐ คน	๒ คน
๒๗. การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการขอมิเตอร์และต่ออายุบัตรประจำตัวประชาชน	๕๒ คน	๑๓ คน	๒ คน
๒๘. การจับกุมผู้ประกอบการประมงชายฝั่งทะเลประเภทอวนหลักโดยไม่เป็นธรรม	๔๗ คน	๑๕ คน	๙ คน
๒๙. การจัดให้มีการทำประชามติเพื่อการต่ออายุประธานบัตรเหมืองหินเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๕๗ คน	๑๓ คน	๑ คน
๓๐. การเลื่อนและแต่งตั้งผู้บริหารของบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นไปตามข้อบังคับและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง	๓๐ คน	๓๘ คน	-
๓๑. เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยมิชอบ	๕๖ คน	๕ คน	๑๐ คน
๓๒. ปัญหาการบุกรุกเข้าถือครองที่ดินป่าสงวนแห่งชาติอุทยานแห่งชาติ และที่ดิน ส.ป.ก. ในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	๕๕ คน	๑๕ คน	๑ คน
๓๓. เจ้าหน้าที่รังวัดที่ดินให้แก่เอกชนรายอื่นทับซ้อนกับที่ดินของผู้ร้องเรียน	๕๖ คน	๑๒ คน	๓ คน

ประเด็นปัญหา	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓๔. ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งไม่ได้การรับรองคุณวุฒิ	๔๗ คน	๑๗ คน	๖ คน
๓๕. หน่วยงานไม่ดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้แก่ผู้ร้องเรียน เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	๖๐ คน	๘ คน	๓ คน
๓๖. เทศบาลไม่เบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเงินเบี้ยความพิการ	๕๘ คน	๑๑ คน	๓ คน
๓๗. การพิจารณาออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารพาณิชย์ ห้างค้าปลีกไม่เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๕๔ คน	๑๕ คน	๑ คน
๓๘. นายกเทศมนตรีละเว้นไม่ดำเนินการสรรหา ปลัดเทศบาลแทนตำแหน่งที่ว่างลง	๔๓ คน	๒๔ คน	-
๓๙. การก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตเสียบแนวคลองก่อให้เกิดผลกระทบต่อบ้านเรือนประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลอง	๕๑ คน	๑๐ คน	๗ คน
๔๐. สำนักงานที่ดินจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทับที่ดินของผู้ร้องเรียน	๖๐ คน	๘ คน	๑ คน
๔๑. การตัดแปลงต่อเติมรถจักรยานยนต์พ่วงข้างเพื่อใช้รับจ้างทั่วไป อาจเกิดอันตรายต่อผู้โดยสารและประชาชนผู้ใช้รถรายอื่น	๑๘ คน	๔๓ คน	๕ คน
๔๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่รับคำร้องทุกข์ในคดีอาญาและมีพฤติการณ์เข้าข้างผู้ต้องหาโดยประวิงเวลาในการสืบสวนสอบสวนคดี	๕๖ คน	๑๐ คน	๓ คน
๔๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ออกติดตามผู้ต้องหาตามที่ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษไว้	๕๓ คน	๑๓ คน	๒ คน

ประเด็นปัญหา	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	เห็นว่าอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔๔. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ ประชาชน และผลประโยชน์สาธารณะ กรณีราชอาณาจักรกัมพูชาขอขึ้นทะเบียนปราสาทเขาพระวิหารเป็นมรดกโลก	๕๓ คน	๑๔ คน	๑ คน
๔๕. ปัญหาความไม่เป็นธรรมจากการเรียกเก็บค่าน้ำประปาขั้นต่ำ	๕๗ คน	๑๒ คน	๑ คน

หมายเหตุ ผู้เข้าร่วมสัมมนาแต่ละท่านอาจไม่ได้ตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถาม

จัดทำโดย นางสาวภิรมย์พร สุดใจ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะอนุกรรมการ
พิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ.